

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Απάντηση στις προκλήσεις - Θέσεις για τα μεγάλα μέτωπα μιας κυβερνητικής πολιτικής

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ - Απάντηση στις προκλήσεις - Θέσεις για τα μεγάλα μέτωπα μιας κυβερνητικής πολιτικής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

 Σχολιάστε το Εκτυπώστε το

Μέγεθος γραμματοσειράς:

Στην Ελλάδα, όπως και σε όλες, τις παλιές τουλάχιστον, χώρες- μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κυριαρχεί εδώ και χρόνια ένα **κλίμα απογοήτευσης, δυσπιστίας και αμηχανίας**. Οι ευρωπαϊκές κοινωνίες, ανάμεσά τους και η ελληνική, νιώθουν **εγκλωβισμένες μέσα στο ίδιο το επίπεδο ανάπτυξής τους**. Ο συνολικός πλούτος αυξάνει, αλλά **οι ανισότητες αναπαράγονται και διευρύνονται**. Αρκετές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις προσαρμόζονται με επιτυχία στα νέα δεδομένα της παγκόσμιας οικονομίας, στην «αποεδαφικοποίηση» της παραγωγικής διαδικασίας και τη μεγάλη κινητικότητα των κεφαλαίων, αλλά **η παγκοσμιοποίηση προσλαμβάνεται από ένα μεγάλο τμήμα της κοινωνίας ως απειλή**. Απειλή για τα κεκτημένα του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, για την κοινωνική συνοχή, για την ποιότητα ζωής, για την απασχόληση, για τις δημόσιες ή έστω καθολικές υπηρεσίες, για το ρόλο και τις δυνατότητες του κράτους αλλά και της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνολικά.

Στην οικονομία, τα πράγματα κινούνται με ταχύτητα και προσαρμοστικότητα, αλλά χωρίς σαφές πολιτικό πλαίσιο αναφοράς και κυρίως με έναν τρόπο που δεν είναι καθόλου ευανάγνωστος για τους πολίτες, που στην πλειονότητά τους θεωρούν ότι βρίσκονται στο περιθώριο των εξελίξεων, τις οποίες αξιολογούν αρνητικά γι' αυτούς προσωπικά και τις οικογένειές τους.

Στην κοινωνία, διαμορφώνονται, με αυξανόμενο ρυθμό, νέες καταστάσεις και ιδίως νέες ατομικές και συλλογικές συμπεριφορές που κινούνται ανάμεσα στην απόλυτη αδράνεια και παθητικότητα των περισσότερων και τον έντονο ακτιβισμό ακόμη και την εξέγερση συγκεκριμένων ομάδων. **Η κοινωνία λέει με πολλούς τρόπους ότι υποαντιπροσωπείται πολιτικά**. Είναι πολιτικά απογοητευμένη, δύσπιστη και απαιτητική.

Στη διεθνή πολιτική, επιβλήθηκαν από το 1989 και μετά νέες καταστάσεις που κατά βάθος περιορίζουν σημαντικά τη συνολική διεθνή επιρροή της Ευρώπης, ενώ οι λίγες ευρωπαϊκές χώρες που αναπτύσσουν πραγματικά διεθνείς πρωτοβουλίες το κάνουν ως κράτη και όχι στο όνομα της Ευρώπης και περιορίζονται είτε στο θεσμικό τους ρόλο (π.χ. τα μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας), είτε στις παραδοσιακές πολιτικές, οικονομικές, γλωσσικές και πολιτιστικές τους επιρροές, είτε σε στρατιωτική παρουσία που είναι σχεδόν πάντοτε συμπληρωματική της αμερικανικής.

Στην εσωτερική πολιτική, οι βαθμοί αυτονομίας της πολιτικής σε σχέση με την οικονομία περιορίζονται. Τα μη θεσμικά κέντρα πολιτικής επιρροής (σύστημα ενημέρωσης, οικονομικά συμφέροντα, μονοθεματικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών) ενισχύονται σε σχέση με τους θεσμούς και τα όργανα της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας.

Εντούτοις, οι διεθνώς συγκρίσιμες θεσμικές, οικονομικές και κοινωνικές επιδόσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών – μελών της, ιδίως της ζώνης του Ευρώ, είναι πολύ καλές. Όλοι οι συντελεστές της κοινωνικής, οικονομικής και θεσμικής ανάπτυξης είναι, συγκριτικά και συνολικά, πολύ καλύτεροι στην Ευρώπη σε σχέση με κάθε άλλη περιοχή του κόσμου.

***

Η Ελλάδα που βρίσκεται στο σκληρό πυρήνα της ONE και της ζώνης του Ευρώ, παρότι έχει την βαριά αυτοσυνειδησία της τελευταίας ή έστω της προτελευταίας σε επιδόσεις χώρας της Ευρώπης των 15, συνήθως

ξεχνά με ποιο κύκλο κρατών και οικονομιών και σε ποια διεθνή συμφραζόμενα συγκρίνεται, όπως ξεχνά την δική της κατάσταση προ 30, 40 ή 50 ετών.

Η Ελλάδα των περίπου 11 εκ. κατοίκων, συμπεριλαμβανομένων και των μεταναστών που υπολογίζονται στις επίσημες στατιστικές, με βάση το σημερινό επίσημό ΑΕΠ και χωρίς να προηγηθεί καμία αναπροσαρμογή, είναι η 32^η σε **μέγεθος οικονομία** του κόσμου (σε απόλυτους αριθμούς), ενώ με βάση τους **δείκτες ανθρώπινης ανάπτυξης** κατέχει την 24^η θέση. Αν μάλιστα δεν συνυπολογιστούν οι ισοψηφούσες χώρες κατέχει την 16^η μαζί με την Σιγκαπούρη. Η Ελλάδα είναι η 21^η οικονομία στον κόσμο στην **παραγωγή υπηρεσιών**, η 26^η σε **εξαγωγή υπηρεσιών**, η 22^η στον κατάλογο των **διεθνών δωρητών**, παρότι δεν έχει καμία παράδοση και καμία οργανωμένη πολιτική στον τομέα αυτό. Είναι επίσης η 21^η διεθνώς στο **προσδόκιμο επιβίωσης**, η 16^η στο **ποσοστό εγγραφής νέων** στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και η 17^η στο **εργασιακό κόστος** (που είναι υποδιπλάσιο αυτού της Ιρλανδίας, η οποία κατέχει τη 14^η θέση, και σχεδόν υποτριπλάσιο αυτού της Σουηδίας που κατέχει την 5^η). Ας μην ξεχνάμε επίσης ότι η Ελλάδα είναι μία κοινωνία με οξύτατο **δημογραφικό πρόβλημα**, 7^η ανάμεσα στις χώρες με την υψηλότερη διάμεσο ηλικία και επίσης 7^η στις χώρες με το μεγαλύτερο ποσοστό πληθυσμού άνω των 60 ετών. Και βέβαια είναι μία χώρα με **υψηλό ποσοστό ανεργίας**, 27^η διεθνώς ως προς τον **δείκτη καινοτομίας** και 33^η ως προς τις **δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη**. Μια χώρα με υψηλό ποσοστό **σχετικής φτώχειας**, με μεγάλες **εισοδηματικές ανισότητες**, με ένα κοινωνικό κράτος εστιασμένο στις **συντάξεις**, στο οποίο οι **μεταβιβαστικές πληρωμές**, δηλαδή κυρίως τα κάθε είδους επιδόματα, ασκούν πολύ μικρή θετική επιρροή στη μείωση της φτώχειας. Μια χώρα με προνοιακά κενά στην οποία δεν ισχύει ο θεσμός του **ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος** ως μέτρο οριζόντιας και συμπληρωματικής μορφής που θα μπορούσε να καλύψει τα κενά αυτά.

Μιλάμε δε πάντα για μια χώρα **με παράδοξες καταστάσεις, αντιφάσεις και αδικίες που μπερδεύουν όσους είναι συνηθισμένοι στη μελέτη τυπικών και ευανάγνωστων καταστάσεων**: ανεργία και αδήλωτη εργασία, υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης και μεγάλη παραοικονομία, φοροδιαφυγή και εισφοροδιαφυγή, σχετικά διογκωμένος πρωτογενής τομέας και ισχυρός κατασκευαστικός κλάδος, μεγάλη τουριστική κίνηση, αλλά με κενά στις βασικές συγκοινωνιακές υποδομές, μειωμένη απασχόληση των γυναικών, αλλά μεγάλος αριθμός συμβοηθούτων μελών της οικογένειας σε μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις κ.ο.κ..

Η Ελλάδα είναι μια κοινωνία που δεν έχει ωριμάσει ως κοινωνία των πολιτών, με ισχυρή όμως κρατική παρουσία και με θεσμούς, όπως η εθνική γενική συλλογική σύμβαση εργασίας, ο κατώτατος μισθός και το κατώτατο ημερομίσθιο που δεν υπάρχουν αλλού. Με υποχρέωση αποζημίωσης των απολυομένων νομοθετικά επιβεβλημένη, αλλά χωρίς υποχρέωση αιτιολογίας της απόλυσης ακόμη και για όποιον εργάζεται πολλά χρόνια στην ίδια επιχείρηση.

Ας μην ξεχνάμε, τέλος, ότι στην Ελλάδα μπορεί να κυριαρχεί η συζήτηση για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις και το κυπριακό, να υπάρχει έντονος αντιαμερικανισμός και μεγάλο ενδιαφέρον για τις εξελίξεις στην νοτιοανατολική Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή, υπάρχει όμως γενικά η **εδραιωμένη πεποίθηση ότι η χώρα βρίσκεται μακριά από το ενδεχόμενο εμπλοκής σε έναν πόλεμο.** Στην Ελλάδα φαίνεται (χωρίς πολλές σκέψεις και εξηγήσεις) να επικρατεί κατ' εξοχήν η καντιανή αντίληψη της «αιώνιας ειρήνης» και της γραμμικής εξέλιξης προς καταστάσεις που μόνον καλύτερες μπορεί να είναι, χωρίς κίνδυνο μεγάλων παλινδρομήσεων, χωρίς αμφισβητήσεις των βασικών τουλάχιστον κεκτημένων της ελληνικής κοινωνίας.

Από την άλλη μεριά, στην Ελλάδα κυριαρχεί μία μάλλον **αμυντική και λογιστική αντίληψη της Ευρώπης** και όχι μία ευρύτερη ευρωπαϊκή θεώρηση των πραγμάτων που να ξεκινά από την υπόθεση ότι η Ελλάδα μπορεί να παίξει ρόλο στην συνδιαμόρφωση των ευρωπαϊκών πολιτικών και κατά τον τρόπο αυτόν να ασκήσει (όσο μπορεί) επιρροή στις διεθνείς οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις.

Παρ' όλα αυτά **το κυρίαρχο αίσθημα είναι η ανασφάλεια σε συνδυασμό με μία έντονη και διάχυτη κοινωνική δυσπιστία:**

- ανασφάλεια ως προς την **επαγγελματική αποκατάσταση των νέων** και ως προς τον κίνδυνο διολίσθησης των εργαζομένων μέσης ηλικίας στην **ανεργία**,
- ανασφάλεια των **αυτοαπασχολούμενων και των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων** ως προς τη λειτουργία των κλαδικών τους αγορών και τον ανταγωνισμό των μεγάλων επιχειρήσεων του ίδιου

κλάδου,

- ανασφάλεια **των εργαζομένων και των συνταξιούχων** ως προς τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος και τον πιθανό περιορισμό ασφαλιστικών δικαιωμάτων ή προσδοκιών,
- ανασφάλεια των **αγροτών** ως προς το μέλλον της ΚΑΠ και άρα ως προς το οικογενειακό τους εισόδημα,
- ανασφάλεια των **ηλικιωμένων** ως προς την επάρκεια της σύνταξης και ως προς την αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας που συμβαδίζουν με την πάροδο της ηλικίας.
- ανασφάλεια **όσων κινούνται κάτω ή λίγο πάνω από τα όρια της φτώχειας** για την δυνατότητα τους να τα βγάλουν πέρα.
- ανασφάλεια των **μεσαίων στρωμάτων** για την εισοδηματική τους ανεπάρκεια με βάση τις υποχρεώσεις και τις προδιαγραφές επιπέδου ζωής που έχουν διαμορφώσει.

Όλα δε αυτά τοποθετούνται μέσα σε **δημοσιονομικά δεδομένα** που αναγκαστικά κινούνται στο στενό πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας, εφόσον η Ελλάδα είναι μέλος της ΟΝΕ και της ζώνης του Ευρώ, και φυσικά μέσα **στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής κοινοτικής έννομης τάξης** που επιβάλλει την εκλογίκευση διαφόρων καταστάσεων, οι οποίες αποκλίνουν από τον ανταγωνισμό ή κινούνται σε ποιοτικό επίπεδο κατώτερο των ελάχιστων κοινοτικών προδιαγραφών.

Μέσα σε αυτό το οικονομικά και κοινωνικό σκηνικό, λειτουργεί ένα **σταθερό πολιτικό και κομματικό σύστημα** κοινοβουλευτικού χαρακτήρα που αναδεικνύει, με ελάχιστες εξαιρέσεις, σταθερές κυβερνήσεις. Παρότι όμως το σύστημα αυτό εμφανίζεται σταθερό και ανθεκτικό, δεν δικαιούται ούτε να επαναπαύεται ούτε να αγνοεί τα πολλαπλά και συνεχή μηνύματα μίας κοινωνίας που έχει γίνει εξαιρετικά δύσπιστη και απαιτητική, πολλές δε φορές και ισοπεδωτική ως προς τις αξιολογικές της κρίσεις.

Ταυτόχρονα, το επίπεδο προστασίας των **ανθρωπίνων δικαιωμάτων** είναι υψηλό, με εξαίρεση κυρίως ζητήματα θρησκευτικής ελευθερίας και ισότητας που παρά τις βελτιώσεις αντιμετωπίζονται ακόμη με διστακτικό και αδικαιολόγητα φοβικό τρόπο.

Το συνολικό «ισοζύγιο» της ελληνικής κατάστασης μας επιτρέπει να πούμε ότι τα τελευταία 32 χρόνια, δηλαδή από την πτώση της δικτατορίας έως σήμερα, έχει συντελεστεί ένα **ελληνικό επίτευγμα** με όλες τις αντιφάσεις, τις ασυνέχειες, τις μη ορθολογικές καταστάσεις και τις αδικίες που αυτό εμπεριέχει.

Το ότι υπήρξε το επίτευγμα αυτό δε μειώνει το βάρος της ανεργίας, δεν εξαλείφει τα προβλήματα του ασφαλιστικού συστήματος ή τις δυσλειτουργίες του Εθνικού Συστήματος Υγείας, δεν καλύπτει τις υστερήσεις του εκπαιδευτικού συστήματος, δεν μειώνει τη σημασία των προβλημάτων της δημόσιας διοίκησης, ούτε κρύβει τα κενά στην αποκέντρωση, ούτε τα μη ορθολογικά φαινόμενα στη λειτουργία του ελεύθερου ανταγωνισμού ή τα φαινόμενα αδιαφανούς σύνδεσης μεταξύ οικονομικών και πολιτικών συμφερόντων.

Στο σημείο όμως που έχουν φτάσει τα πράγματα, στην Ελλάδα αλλά και στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, οι πολίτες γνωρίζουν ότι οι πολιτικές είναι πια πολιτικές των λεπτών αποχρώσεων και όχι των αδρών γραμμών, ότι οι διαφορές μεταξύ «κυβερνητικής Αριστεράς» και «κυβερνητικής Δεξιάς» εξαρτώνται σε πολύ μεγάλο βαθμό από την πολυσυλλεκτική διάθεση και την πλειοψηφική ανάγκη των δύο αυτών πολιτικών χώρων.

Μέσα σε αυτό το διεθνές περιβάλλον και με βάση τις πολιτικές εμπειρίες των τελευταίων δεκαετιών, ο Έλληνας πολίτης αποδίδει πολύ μεγαλύτερη σημασία:

- στην **καθαρότητα των προθέσεων των κομμάτων εξουσίας,**
- στην **κοινωνική ευαισθησία των πολιτικών δυνάμεων,**
- στην **πολιτική και διαχειριστική ικανότητα των προσώπων που τις εκφράζουν.**

Κουράζεται και αντιδρά αρνητικά στην παρελθοντολογία και στην ανταλλαγή πολιτικών κατηγοριών. Συγκινείται πάντα από υποσχέσεις για παροχές, όπως και από συνολικά σχέδια για το μέλλον της χώρας, ξέρεi όμως ότι σημασία έχει πολύ περισσότερο το δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα ως προς συγκεκριμένες αποφάσεις και κινήσεις,

η ένταξη τους σε ένα ενιαίο, συνολικό, πολιτικό, οικονομικό, αναπτυξιακό, δημοσιονομικό και κοινωνικό σχέδιο, η υποστήριξη τους από μία σύγχρονη μέθοδο κοινωνικής και πολιτικής δράσης της εκάστοτε κυβέρνησης και κυρίως από τη δυνατότητα χρηματοδότησης των μέτρων και των παροχών που εξαγγέλλονται.

***

Στο πρόσφατο βιβλίο μου «Δυο λέξεις. Αριστερά – Δεξιά στην εποχή μας;» προσπάθησα να δώσω το δικό μου προσωπικό ιδεολογικό, αξιακό και πολιτικό στίγμα, μέσα πάντα στο πλαίσιο του ΠΑΣΟΚ. Με τα κείμενα που ακολουθούν προσπαθώ – ενόψει του νέου προγράμματος και του προγραμματικού συνεδρίου- να συμβάλλω στη διατύπωση της απάντησης του ΠΑΣΟΚ στις μεγάλες προκλήσεις μιας σύγχρονης, προοδευτικής κυβερνητικής πολιτικής, σε μια ευρωπαϊκή χώρα όπως η Ελλάδα.

Αν μου ζητούσε κάποιος να συνοψίσω τις θέσεις που περιλαμβάνονται στα κείμενα αυτά ή μάλλον να διατυπώσω το πολιτικό στίγμα που δίνουν τα κείμενα αυτά, θα έλεγα, όσο πιο συνοπτικά γίνεται, τα εξής:

***

Βλ. Κεφ. II- **Θέλω να είμαι ένας Ευρωπαίος σοσιαλιστής του 21^{ου} αιώνα.** Με βάση τα ελληνικά δεδομένα, πιστεύω στην κεντροαριστερά, δηλαδή στη μεγάλη δημοκρατική προοδευτική παράταξη που στην περίοδο της μεταπολίτευσης και χάρις τον Ανδρέα Παπανδρέου συγκροτήθηκε και μετασχηματίστηκε σε κόμμα εξουσίας από το ΠΑΣΟΚ. Ανήκω συνεπώς στην **ευρωπαϊκή Αριστερά** που δεν αρκείται σε μικρά εκλογικά ποσοστά, διεκδικεί και ασκεί την εξουσία, αλλά δεν συμβιβάζεται με την απλή διαχείριση των θεμάτων, ούτε με τις γραφειοκρατικές διαδικασίες που αναπαράγουν τις ανισότητες και τα προβλήματα.

***

Βλ. Κεφ. II- **Είμαι απολύτως ευρωπαϊστής**, αλλά δεν συμβιβάζομαι με την αφελή προσέγγιση των ευρωπαϊκών θεμάτων. Δεν θεωρώ ότι ο πολιτικός μου προβληματισμός και ιδίως το ιδεολογικό μου στίγμα παράγεται στους διαδρόμους των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις Βρυξέλλες. Δεν υποτιμώ καθόλου τους θεσμούς, τα όργανα και τις υπηρεσίες των Βρυξελλών, αλλά δεν διαμορφώνω την πολιτική μου σκέψη διαβάζοντας μόνον τα έγγραφα προβληματισμού των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή κάποιων προσαρτημένων σε αυτήν δεξαμενών σκέψης. Και δεν «εκτελωνίζω» στην Ελλάδα τις δικές τους απόψεις θεωρώντας τες ως «αποκαλυπτικού» χαρακτήρα.

- Θέλω οι εθνικές κυβερνήσεις, τα εθνικά κοινοβούλια, όλα τα κόμματα των κρατών – μελών, τα ευρωπαϊκά κόμματα στο επίπεδο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου να παίζουν πραγματικό ρόλο στη **διαρκή, ανοιχτή ενδοκοινοτική διαπραγμάτευση.**

Θέλω η Ελλάδα να έχει άποψη για όλα τα ευρωπαϊκά θέματα και όχι μόνον για το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, την ΚΑΠ, τις ελληνοτουρκικές σχέσεις και το κυπριακό.

Βλ. Κεφ. I- **Πιστεύω στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, στην πολιτική ένωση της Ευρώπης, αλλά ξέρω ότι οι εξελίξεις οργανώνονται, ωριμάζουν και δεν εκβιάζονται.**

Προσπαθώ να αντιλαμβάνομαι την Ευρώπη ως ανοιχτό πεδίο σκληρής διακυβερνητικής διαπραγμάτευσης, πεδίο σύγκρουσης αλλά και συνεννόησης των κοινωνικών εταίρων και των παραγωγικών συντελεστών και ως **κυλιόμενο, διαρκή, «μεγάλο συνασπισμό» μεταξύ κυβερνήσεων όλου του ευρωπαϊκού πολιτικού φάσματος που διαδέχονται η μία την άλλη στις επιμέρους χώρες.** Μέσα σε αυτό το θεσμικό και πολιτικό πλαίσιο η Ευρωπαϊκή Αριστερά πρέπει να έχει κοινωνική ταυτότητα, πολιτική στρατηγική και κυβερνητική πειστικότητα, αν θέλει να παίζει ρόλο σε εθνικό και σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

***

- Θέλω μία Ευρωπαϊκή Ένωση με διεθνή οντότητα, πολιτικά χειραφετημένα, με τη δική της στρατηγική και τη δική της οικουμενική θεώρηση των πραγμάτων. Μία Ευρωπαϊκή Ένωση **ισότιμο εταίρο των ΗΠΑ** και όχι ουραγό μιας πολιτικής που δεν διαμορφώνεται ενεργητικά και από την Ευρώπη, αλλά γίνεται παθητικά και κατ'

ανάγκη αποδεκτή από αυτή λόγω των ενδοευρωπαϊκών αντιφάσεων και ανακολουθιών.

- Στο πλαίσιο αυτό των ευρωαμερικανικών σχέσεων, θέλω να τοποθετούνται και οι διμερείς **ελληνοαμερικανικές σχέσεις**, με ειλικρίνεια, αξιοπρέπεια και σεβασμό των ευαισθησιών και των δύο πλευρών, άρα και των ελληνικών ιστορικών εμπειριών και διεθνοπολιτικών προτεραιοτήτων σε σχέση με τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, το Κυπριακό, την κατάσταση στην Νοτιοανατολική Ευρώπη κ.ο.κ.

- **Πιστεύω στη σημασία και τη δύναμη των πολλαπλών περιφερειακών ταυτοτήτων της Ελλάδας** που ως χώρα – μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης οφείλει να αξιοποιεί με ενεργό τρόπο την μεσογειακή, νοτιοανατολικοευρωπαϊκή και (κατά ιστορική απονομή) παρσευξείνια ταυτότητά της.

Βλ. Κεφ. I- **Πιστεύω στην ανάγκη ανάληψης μεγάλων πολιτικών πρωτοβουλιών στις ελληνοτουρκικές σχέσεις**, με πρώτο και έσχατο κριτήριο την βούληση του ίδιου του ελληνικού λαού. Πιστεύω στην ειλικρινή, ρεαλιστική και σε βάθος προσέγγιση των θεμάτων και από τους θεσμικά υπεύθυνους χειριστές τους και από την ευρεία κοινή γνώμη. Πιστεύω ότι χρειάζεται όχι μόνον εθνικό φρόνημα, αλλά και γνώση και ιστορική συνείδηση και πολιτικό θάρρος προκειμένου να υπερβούμε αδράνειας ή αγκυλώσεις.

- Όλα αυτά όμως προϋποθέτουν τη συγκρότηση **μιας εθνικής στρατηγικής. Πιστεύω στην δυνατότητα εθνικής συναίνεσης ή έστω συνεννόησης**, όταν υπάρχει μια κυβέρνηση ικανή να την οργανώσει. Δεν θεωρώ ότι συνιστά επαρκή εθνική στρατηγική η σκέψη ότι μέσα από την πορεία της Τουρκίας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση θα λυθούν με σχεδόν νομοτελειακό και θεσμικό – νομικό τρόπο τόσο το Κυπριακό όσο και ζητήματα που βαραίνουν τις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Πιστεύω ότι χρειάζονται πιο πολύπλευρες και ασφαλείς προσεγγίσεις οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τους όλες τις πιθανές εξελίξεις.

- Κατά τη ίδια λογική, πιστεύω ότι ο ίδιος **ο κυπριακός λαός**, που εκφράστηκε με μεγάλη σαφήνεια και αίσθηση ιστορικής ευθύνης στο δημοψήφισμα του Απριλίου 2004, είναι αυτός που έχει το δικαίωμα και την δυνατότητα να αποφασίσει για την επίλυση του κυπριακού ως διεθνούς προβλήματος, ως συνεχιζόμενης και κραυγαλέας παραβίασης του διεθνούς δικαίου, αλλά και του κοινοτικού κεκτημένου. Η μετά – Ανάν εποχή δεν είναι απλώς μία νέα φάση του Κυπριακού. Τα όσα μεσολάβησαν διαμορφώνουν πλέον τη νέα φύση του Κυπριακού προβλήματος που μπορεί να λυθεί μόνο με σεβασμό στη βούληση του ίδιου του Κυπριακού λαού. Αυτό απορρέει άλλωστε από τον σεβασμό της κρατικής υπόστασης και της κυριαρχίας της Κυπριακής Δημοκρατίας, που πέραν των άλλων είναι ένα πλήρες και ισότιμο μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ό,τι αυτή η ιδιότητα συνεπάγεται.

***

Βλ. Κεφ. VII- **Πιστεύω βαθιά στη σημασία του δημοκρατικού κοινωνικού κράτους δικαίου**, στη σημασία των δημοκρατικών θεσμών και της πολιτικής συμμετοχής, στη σημασία της αποκέντρωσης, της αυτοδιοίκησης και των τοπικών κοινωνιών, στο ρόλο του ενεργού πολίτη τόσο μέσα στην πολιτική κοινωνία, όσο και μέσα στην κοινωνία των πολιτών, στον διάλογο και την ευθύνη των κοινωνικών εταίρων, αλλά όχι στον κορπορατισμό και στον συντεχνιασμό. Πιστεύω ότι μόνον νέοι θεσμοί κοινωνικού ελέγχου, με την ενεργό συμμετοχή των πολιτών, μπορούν να διασφαλίσουν το σεβασμό της διαφάνειας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

- Αποδίδω κεφαλαιώδη σημασία στις **μεγάλες εθνικές κοινωνικές αναπτυξιακές συμφωνίες** που μπορούν στη συνέχεια να μετεξελιχθούν και σε ευρωπαϊκές. Η σύγχρονη συμμετοχική δημοκρατία είναι για μένα μία διαρκής διαδικασία μεταφοράς αρμοδιοτήτων στους ίδιους τους πολίτες. Αρμοδιοτήτων, όμως, αποφασιστικών που αφαιρούνται από oligομελή ή ακόμη και μονοπρόσωπα όργανα, συνήθως κεντρικά. **Δημοκρατία και αποκέντρωση**, όπως και **δημοκρατία και αρχή της επικουρικότητας** ουσιαστικά ταυτίζονται. Αυτό αφορά όχι μόνον το κράτος, αλλά και την αυτοδιοίκηση, τα κόμματα και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Αφορά ξεπερασμένες πρακτικές που συχνά ακολουθούν και αναπαράγουν τα κόμματα χωρίς να αντιδρά, όπως και όσο θα έπρεπε, ο πολίτης και η κοινή γνώμη.

- Αυτό που κατεξοχήν μπορεί να προσφέρει στην εθνικής οικονομίας και στην ανάπτυξη της χώρας μία προοδευτική και ικανή κυβέρνηση είναι το **σταθερό θεσμικό πλαίσιο**. Το **κλίμα κοινωνικής ειρήνης και**

συναχής και η αίσθηση ισονομίας, αξιοκρατίας και διαφάνειας. Αυτό πιστεύω ότι πρέπει να είναι και το βασικό κριτήριο για τον κόσμο των επιχειρήσεων, αλλά και τον κόσμο της εργασίας. Η οικονομική και αναπτυξιακή σημαία των παραμέτρων αυτών είναι πολύ μεγαλύτερη από το ύψος των δημοσίων επενδύσεων, τα αναπτυξιακά κίνητρα προς τις επιχειρήσεις, τα μέτρα ενίσχυσης της απασχόλησης και όλα τα άλλα που αναμφίβολα πρέπει να γίνουν και έχουν τη δική τους σημασία. Πίσω όμως από όλα τα μεγάλα και μόνιμα προβλήματα του τόπου βρίσκεται πάντα ο ρόλος του κράτους, το πολιτικό και κοινωνικό κλίμα.

***

- **Πιστεύω στην αναπτυξιακή, πολιτική και πολιτιστική ποιότητα του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου.** Οφείλουμε άλλωστε να αγωνιστούμε σθεναρά για την προώθηση και την αναπαραγωγή του μέσα στα νέα διεθνή δεδομένα που το απειλούν καθημερινά. **Η δημοσιονομική και δημογραφική κρίση του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου** δεν αντιμετωπίζεται με την υποχώρηση των κοινωνικών κατακτήσεων και δικαιωμάτων. Αντιμετωπίζεται με την μετατροπή ενός σύγχρονου και ολοκληρωμένου κοινωνικού κράτους σε **αναπτυξιακό κοινωνικό κράτος.** Το κοινωνικό κράτος δεν είναι ένα σύστημα θεσμών και παροχών που απορροφά πόρους από τον κρατικό προϋπολογισμό, αλλά ένα τεράστιο πεδίο ανάπτυξης, επενδύσεων, νέων θέσεων εργασίας. Ένα πεδίο που βασίζεται στην ποιότητα της ζωής, στην ποιότητα της εκπαίδευσης και άρα των ανθρώπων, στην ποιότητα των αγαθών και των υπηρεσιών και άρα στην ανταγωνιστικότητά τους.

Βλ. Κεφ. VII- Αποδίδω καθοριστική σημασία σε μια **εθνική κοινωνική συμφωνία γύρω από το μεταβιομηχανικό μοντέλο ανάπτυξης της χώρας,** γύρω από ένα νέο «αναπτυξιακό δόγμα» που βασίζεται στα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα, όπως αυτά απορρέουν από τη γεωγραφία, την ιστορία, την κοινωνική νοοτροπία, τις παραδοσιακές επιδόσεις της ελληνικής οικονομίας, της ικανότητας των Ελλήνων και το διανοητικό τους κεφάλαιο, τις διαρθρωτικές μειονεξίες της βιομηχανικής εποχής που μπορούν να μετατραπούν σε μεταβιομηχανικά συγκριτικά πλεονεκτήματα.

- **Πιστεύω ότι οι «καλοί λογαριασμοί κάνουν τους καλούς φίλους» ανάμεσα στο κράτος και την οικονομία και ανάμεσα στους παραγωγικούς συντελεστές και τους κοινοτικούς εταίρους.** Είναι – κατά τη γνώμη μου – καθοριστικής σημασίας η κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων, αλλά και η «επιχειρηματικότητα» και άρα η οικονομική και αναπτυξιακή ευθύνη του κράτους. Είμαι συνεπώς πεπεισμένος ότι στην Ελλάδα **το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο μπορεί όχι μόνον να επιβιώσει, αλλά και να αναπτυχθεί ως στοιχείο του πυρήνα του μεταβιομηχανικού μοντέλου ανάπτυξης,** ως πεδίο δημιουργίας θέσεων απασχόλησης και ευκαιριών ανάπτυξης και όχι ως χοάνη που απορροφά πόρους λειτουργώντας ιδιωματικά.

***

- **Πιστεύω στην κοινωνική, ανθρωπολογική, ηθική και αναπτυξιακή σημασία της οικολογικής ευαισθησίας και διορατικότητας.** Στο σεβασμό της **αιφορίας** που ταυτίζεται με την υποχρέωση **αλληλεγγύης των γενεών.** Δεν θεωρώ ότι η προστασία του περιβάλλοντος και η ανάπτυξη είναι δύο συγκρουόμενες έννοιες καθώς **σε μία χώρα όπως η Ελλάδα δεν έχει προοπτική καμία αναπτυξιακή επιλογή που προσβάλλει το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον.**

- **Πιστεύω βαθιά στην ευεργετική και αναπτυξιακή επίδραση της τεχνολογίας και ιδίως της τεχνολογίας που συνδέεται με την κοινωνία της πληροφορίας,** των τηλεπικοινωνιών και το διαδίκτυο. Αυτό όμως προϋποθέτει το σεβασμό τόσο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όσο και του πραγματικού δικαιώματος πρόσβασης όλων στις διαρκώς εξελισσόμενες τεχνολογικές δυνατότητες.

***

Βλ. Κεφ. VIII- **Δε φοβούμαι να χαρακτηριστώ «κρατιστής», όταν αντιτίθεμαι στις πολιτικές του νεοφιλελεύθερου συρμού** που θίγουν κοινωνικά δικαιώματα και ανατρέπουν κοινωνικές ισορροπίες σε βάρος των εργαζομένων, των πιο αδυνάτων, των ανέργων, των χαμηλοσυνταξιούχων, των δικαιούχων των κοινωνικών παροχών. Οι πολίτες είναι εναντίον του κακού «κρατικιστικού» κράτους, αλλά περιμένουν πολλά από ένα «αντικρατικιστικό» κράτος, λειτουργικό, υπεύθυνο, δίκαιο και αποτελεσματικό.

Βλ. Κεφ. VIII- **Είμαι όμως απολύτως «μεταρρυθμιστής» και «αντικρατιστής», όταν πρόκειται να αντιμετωπιστούν παθολογικές καταστάσεις**, όπως η κακή ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών, η σπατάλη του δημοσίου χρήματος, οι συντεχνιακές αγκυλώσεις, οι νοθεύσεις του ανταγωνισμού, τα φαινόμενα αισχροκέρδειας, οι υστερήσεις του εκπαιδευτικού συστήματος και του εθνικού συστήματος υγείας.

- Δεν υπάρχουν ουδέτερες μεταρρυθμίσεις. Υπάρχουν επιλογές συντηρητικές και επιλογές προοδευτικές. **Θεωρώ πρωταρχική και αναγκαία κάθε πραγματική και δίκαια μεταρρύθμιση που σέβεται τον πολίτη και τα δικαιώματά του**, ενισχύει την ασφάλειά του, μειώνει τις αδικίες και τις ανισότητες, αυξάνει την απασχόληση και καταπολεμά την ανεργία, διευκολύνει την αναδιανεμητική και αναπτυξιακή λειτουργία του φορολογικού συστήματος και γενικότερα του κράτους, ενισχύει την αποκέντρωση και την αυτοδιοίκηση σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, αναβαθμίζει το εκπαιδευτικό σύστημα και την κοινωνία της γνώσης, θωρακίζει την ελληνική κοινωνία και την καθιστά ανεκτική και πλουραλιστική, αντίθετη σε κάθε φαινόμενο ρατσισμού και ξενοφοβίας.

- **Αφετηρία και προϋπόθεση κάθε μεταρρυθμιστικής πολιτικής είναι το κράτος**. Το πεδίο της δημόσιας πολιτικής. Τα προβλήματα που συνδέονται με την δημόσια διοίκηση, την αυτοδιοίκηση, την αποκέντρωση, την αποτελεσματική λειτουργία της δικαιοσύνης.

- **Αφετηρία και προϋπόθεση κάθε προοδευτικής μεταρρύθμισης είναι η ποιότητα της νομοθεσίας**, ο πολλαπλός κριτικός έλεγχος κάθε νομοθετικής πρωτοβουλίας και η διαρκής κωδικοποίηση της νομοθεσίας.

- **Αφετηρία και προϋπόθεση κάθε προοδευτικής μεταρρύθμισης είναι να καταστεί η διεκδίκηση της διαφάνειας υπόθεση της ίδιας της κοινωνίας**. Δεν αρκούν θεσμικά μέτρα, ποινικές διατάξεις και διοικητικές κυρώσεις. Χρειάζεται ένα ολόκληρο κίνημα πολιτών υπέρ της διαφάνειας, κατά της διαφθοράς και της συναλλαγής. Πρέπει συνεπώς ο πολίτης να συνειδητοποιήσει ότι το κόστος της αδιαφάνειας και της διαφθοράς είναι ασύγκριτα μεγαλύτερο από οποιαδήποτε στιγμιαία διευκόλυνση του.

***

Βλ. Κεφ. VII- Θεωρώ ότι κομβικό σημείο όλων των πολιτικών είναι πάντοτε η **φορολογική πολιτική** ως πολιτική αναδιανεμητική και αναπτυξιακή ταυτόχρονα και ως σταθερό πλαίσιο αναφοράς για τις σχέσεις κράτους και οικονομίας. Δεν πιστεύω όμως στις γραφειοκρατικές και αποσπασματικές προσεγγίσεις της φορολογικής νομοθεσίας που εστιάζουν το ενδιαφέρον τους στις κλίμακες και τους συντελεστές φορολογίας ή αντιμετωπίζουν με τον παραδοσιακό τρόπο τη σχέση άμεσων και έμμεσων φόρων. Πολύ μεγαλύτερη σημασία έχει η κωδικοποίηση της φορολογικής νομοθεσίας από μηδενική βάση, η απλούστευση και η αυτοματοποίηση όλων των διαδικασιών και ελέγχων, ο ριζικός εκσυγχρονισμός του Κώδικα Βιβλίου και Στοιχείων με βάση τις τρέχουσες σε όλη τη Ευρώπη πρακτικές λειτουργίας των επιχειρήσεων, η θέσπιση κανόνων διαφάνειας στη φορολογία των επιχειρήσεων που ισχύουν σε όλες τις ανεπτυγμένες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποτρέπουν την φορολογική απόκρυψη, η σωστή χρήση του μηχανισμού του ΦΠΑ και των δυνατοτήτων του να συλλάβει παραοικονομικές δραστηριότητες κ.ο.κ.

- **Μέσα στους δείκτες του συμφώνου σταθερότητας και με δεδομένη φυσικά τη συμμετοχή της χώρας στην ΟΝΕ και τη ζώνη του Ευρώ, υπάρχουν πάντοτε κρίσιμα περιθώρια εθνικών επιλογών που αφορούν την αναδιανεμητική λειτουργία του κράτους, το μοντέλο ανάπτυξης της χώρας, την πραγματική ολοκλήρωση του αναπτυξιακού κοινωνικού κράτους**. Το πολιτικό και αναπτυξιακό έγκλημα της περιβόητης απογραφής πάνω στην οποία επιχείρησε να βασίσει την οικονομική και κοινωνική της πολιτική και κυρίως το πολιτικό της λόγο η κυβέρνηση της Ν.Δ. αποδεικνύει του λόγου το ασφαλές. Η απογραφή, για να ενοχοποιήσει πολιτικά το ΠΑΣΟΚ και για να προσφέρει δημοσιονομικό άλλοθι στην κυβέρνηση της Ν.Δ., είχε ως αποτέλεσμα τη λογιστική επιβάρυνση όχι μόνο του δημοσίου χρέους, αλλά και του δημοσιονομικού ελλείμματος του 2003 και άρα των προηγούμενων και των επομένων ετών. Αυτή όμως η σκόπιμη λογιστική επιδείνωση είχε αρνητικότερες πραγματικές επιπτώσεις στον ρυθμό ανάπτυξης, στο ύψος των δημοσίων επενδύσεων και την απορρόφηση του Γ' Κ.Π.Σ., την δημιουργία θέσεων εργασίας, την εισοδηματική πολιτική. Αφαίρεσε πόρους από την πραγματική οικονομία σε βάρος πρωτίστως των πιο φτωχών και αδύναμων και λειτούργησε ως μηχανισμός αρνητικής αναδιανομής. Εξαιτίας αυτού και προκειμένου η κυβέρνηση της Ν.Δ. να εξασφαλίσει τον τερματισμό

της επιτήρησης την τελευταία χρονιά της θητείας της, έφερε στην επιφάνεια με προκλητικό και αμήχανο τρόπο την υπόθεση της αναπροσαρμογής του ΑΕΠ κατά 25,7% εφάπαξ. Αυτό οδηγεί όμως σε μείωση του δημόσιου χρέους από το περίπου 105% του ΑΕΠ στο 83% και αν η απογραφή είχε γίνει ταυτόχρονα με την αναπροσαρμογή του ΑΕΠ, ώστε να έχουμε ενιαία εικόνα για τον αριθμητή και τον παρονομαστή του κλάσματος. Το δημοσιονομικό έλλειμμα θα μπορούσε να είναι σταθερά κάτω από το όριο της επιτήρησης, ενώ τα περιθώρια διαχείρισης του δημοσίου χρέους θα ήταν πολύ μεγαλύτερα. Ένα συνεπώς σημαντικό γεγονός, όπως η αναπροσαρμογή του ΑΕΠ, που διαστρεβλώνεται πολιτικά με ευθύνη της σημερινής κυβέρνησης, αντί να μας επιτρέπει να δούμε με πιο καθαρό μάτι τα προβλήματα και τις δυνατότητες της ελληνικής οικονομίας χρησιμοποιείται σε μία μικροκομματική και λογιστική λογική η οποία έτσι στερεί την όποια δυναμική από την ενέργεια αυτή και την μετατρέπει σε αρνητική.

***

Βλ. Κεφ. ΙΧ- **Αντιτάσσομαι, όχι συναισθηματικά, αλλά πολιτικά, αναπτυξιακά και κοινωνικά, στη λογική της μείωσης των αποδοχών των εργαζομένων και της κατάργησης των εργασιακών δικαιωμάτων.** Η Ελλάδα δεν θα βρει τη θέση της ως ανταγωνιστική οικονομία στο ευρωπαϊκό και το διεθνές στερέωμα προσπαθώντας να προσφέρει συνθήκες εργασιακού, κοινωνικού, ασφαλιστικού και φορολογικού ντάμπινγκ, προσπαθώντας μάταια να ανταγωνιστεί τις νέες ευρωπαϊκές χώρες ή πολύ περισσότερο την Κίνα και τις άλλες χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας. Επενδύει στην υψηλή παραγωγικότητα της εργασίας, αλλά και του επενδεδυμένου κεφαλαίου, στο διανοητικό της κεφάλαιο και την έφεση της προς την καινοτομικότητα, στην μοναδικότητα των υπηρεσιών που σχετίζονται τον τουρισμό, το περιβάλλον, τον πολιτισμό και τη ιστορία. **Επιβάλλεται όμως ο διαχωρισμός των επιχειρήσεων σε επιχειρήσεις έντασης κεφαλαίου και επιχειρήσεις έντασης εργασίας, ως προς το ύψος των ασφαλιστικών υποχρεώσεων και άρα ως προς το ύψος του μη μισθολογικού κόστους εργασίας.** Είναι αναγκαίοι οι επιβαρύνσεις αυτές για τις επιχειρήσεις έντασης εργασίας, που διατηρούν ή αυξάνουν τις θέσεις απασχόλησης να είναι σημαντικά μικρότερες, με τη μορφή απαλλαγών και κινήτρων.

Βλ. Κεφ. ΙΧ- Δεν φοβούμαι να χαρακτηριστώ «κεύνσιανός» δηλώνοντας ότι πιστεύω στον στόχο της **πλήρους απασχόλησης.** Δεν με πείθουν τα νεοφιλελεύθερα «οικονομικά της προσφοράς» που αγνοούν παντελώς τα «οικονομικά της ζήτησης».

- Με ενοχλεί βαθιά το ότι μένουν οι άνεργοι χωρίς καν ασφαλιστική κάλυψη υγείας και χωρίς στοιχειώδη επιδόματα ανεργίας. **Δε θέλω η ανεργία να αντιμετωπίζεται ως στατιστικό μέγεθος** και δεν μου αρκεί η μείωσή της κατά 2 ή 3%. Θέλω να ξέρει ο κάθε νέος πολίτης ότι η πολιτεία έχει υποχρέωση να του βρει δουλειά και ο κάθε εργαζόμενος ότι θα τον βοηθήσει να αλλάξει δουλειά, αν χρειαστεί.

- **Πιστεύω στην κοινωνική οικονομία και τις δυνατότητές της, στον εθελοντισμό, στις μη ορθολογικές συμπεριφορές που δεν έχουν ως κίνητρο το κέρδος, αλλά την αίσθηση της ανθρωπιάς και της αλληλεγγύης.**

***

Βλ. Κεφ. ΧΙ- **Είμαι υπέρ του εγγυημένου επιπέδου αξιοπρεπούς διαβίωσης και του ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος.** Ένα παρόμοιο οριζόντιο και συμπληρωματικό μέτρο κοινωνικής πολιτικής που ισχύει σε όλες τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης των δεκαπέντε είναι απολύτως αναγκαίο προκειμένου να καλυφθούν κενά, αντιφάσεις και αδικίες της ισχύουσας πολυδιασπασμένης προνοιακής νομοθεσίας. Έχει υπολογιστεί έγκυρα πως μόλις το 0,23% του ΑΕΠ αρκεί για την κάλυψη της σχετικής δημόσιας δαπάνης και αυτό είναι εφικτό.

Βλ. Κεφ. Χ- **Το ασφαλιστικό δεν μπορεί να είναι μία διαρκής και ασαφής απειλή για τα ασφαλιστικά δικαιώματα εργαζομένων και συνταξιούχων.** Η αντιμετώπιση του πρέπει να γίνει άμεσα. Αυτό όμως προϋποθέτει ουσιαστική γνώση των δεδομένων, άρα σοβαρές κυλιόμενες αναλογιστικές μελέτες υπό τον έλεγχο της Βουλής, με την υπεύθυνη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων. Το στοιχειώδες όμως, που προϋποθέτει μία σοβαρή αναλογιστική μελέτη, είναι να γνωρίζουμε το αληθινό ΑΕΠ της χώρας και την προβολή του στο μέλλον. Εξίσου σημαντικό είναι να τηρούνται οι νομοθετικές υποχρεώσεις του κράτους έναντι των ταμείων και να

γίνονται συστηματικά βήματα κατά της αδήλωτης και ανασφάλιστης εργασίας και κατά της εισφοροδιαφυγής.

Βλ. Κεφ. Χ- Είμαι φυσικά **υπέρ της «εθνικής» σύνταξης** που λειτουργεί όμως ως εγγυημένη κατώτερη σύνταξη, αλλά και ως εγγύηση των ασφαλιστικών δικαιωμάτων όλων των ασφαλισμένων και συνταξιούχων. Θέλω το ελληνικό ασφαλιστικό σύστημα να αντιμετωπίζεται δίκαια, χωρίς να επιβαρύνεται στατιστικά με προνοιακές παροχές που αλλοιώνουν την εικόνα του σε βάρος των ασφαλισμένων και των ασφαλιστικών ταμείων. Αυτό συμβαίνει όταν οι προνοιακές παροχές θεωρούνται παροχές συνταξιοδοτικές και χρεώνονται στο ΙΚΑ και τα άλλα ταμεία και όχι στον κρατικό προϋπολογισμό, όπως συμβαίνει στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

- **Η πρόταση που ανέπτυξε το ΠΑΣΟΚ** στις διαρκείς Επιτροπές Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων της Βουλής περιλαμβάνει μία πλήρη διαδικασία αντιμετώπισης των προβλήματος και μία ολοκληρωμένη δέσμη μέτρων που διασφαλίζουν σε μακροπρόθεσμη βάση την αυτοχρηματοδότηση και την βιωσιμότητα του συστήματος.

***

Βλ. Κεφ. XII- **Θέλω η υγεία να είναι δημόσιο αγαθό**, να ολοκληρωθεί το ΕΣΥ με ένα πλήρες, ευέλικτο και λειτουργικό σύστημα πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, χωρίς τις αδικίες, τους παραλογισμούς και τα λειτουργικά κενά που ενθαρρύνουν την μη ορθολογική ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα. Το δημόσιο σύστημα υγείας είναι δυστυχώς αιχμάλωτο καταλυτικών αντιφάσεων που άρχισαν να αναπτύσσονται ήδη από το τέλος της δεκαετίας του 80', λίγα μόλις χρόνια μετά την εγκαθίδρυση του Ε.Σ.Υ. Η συνολική δημόσια δαπάνη για την υγεία είναι πολύ μικρότερη από την αναγκαία με βάση του ευρωπαϊκούς μέσους όρους. Το ποσοστό της ιδιωτικής δαπάνης στο σύνολο της δαπάνης της οικονομίας για την υγεία είναι υψηλό σε επίπεδο προκλητικό για την ίδια την έννοια του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου. Αυτό λειτουργεί ως πηγή βαθιάς ανισότητας μεταξύ πλουσιότερων και φτωχότερων στον πιο ευαίσθητο τομέα, που είναι η υγεία. Ο δημόσιος τομέας της υγείας απογυμνώνεται συστηματικά, ιδίως μέσα από την έλλειψη σύγχρονου εξοπλισμού και άρα μέσα από την αδυναμία παροχής υπηρεσιών, εκεί όπου απαιτούνται σύγχρονες διαγνωστικές και θεραπευτικές μέθοδοι που τις βρίσκει κανείς στον ιδιωτικό τομέα. Όλα αυτά τροφοδοτούν και διογκώνουν διαρκώς τον ιδιωτικό τομέα, βασικός χρηματοδότης του οποίου είναι τα δημόσια ασφαλιστικά ταμεία. **Η καταγραφή και η συνειδητοποίηση της κατάστασης υποδεικνύει ουσιαστικά τους τρόπους επίλυσης των προβλημάτων**, εφόσον πιστεύουμε στην υγεία ως δημόσιο αγαθό και στο δικαίωμα κάθε ανθρώπου για πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας υψηλού επιπέδου.

***

- **Θέλω ένα σύγχρονο και αποτελεσματικό δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα** που αυξάνει το «διανοητικό κεφάλαιο» της χώρας και λειτουργεί ως βάση μιας σύγχρονης ανθρωπιστικής **κοινωνίας της γνώσης και μιας πραγματικά ανταγωνιστικής μεταβιομηχανικής οικονομίας**.

Βλ. Κεφ. V- **Θεωρώ ότι το σύγχρονο δημόσιο πανεπιστήμιο είναι το σημαντικότερο κέντρο παραγωγής και αναπαραγωγής της γνώσης και βασικός μοχλός ανάπτυξης της χώρας**. Η δυνατότητα ίδρυσης μη κρατικών, μη κερδοσκοπικών, κοινωφελών και όχι επιχειρηματικών πανεπιστημίων που λειτουργούν υπό δημόσιο και ακαδημαϊκό έλεγχο παρέχεται και από το ισχύον Σύνταγμα. Μπορεί συνεπώς να προβλεφθεί και ρητά, εφόσον όμως συνοδεύεται από όλες τις εγγυήσεις που αφορούν και τα δημόσια πανεπιστήμια. Δεν νοείται κρατικό ή μη κρατικό πανεπιστήμιο χωρίς αξιοκρατική εισαγωγή φοιτητών (με κριτήριο την ικανότητα και όχι το εισόδημα) και χωρίς ακαδημαϊκές διαδικασίες εκλογής καθηγητών. Γι' αυτό η εγγύηση των 180 ψήφων πρέπει να παραμένει ενεργός ως το τέλος της διαδικασίας αναθεώρησης του Συντάγματος στην επόμενη Βουλή καθώς η Ν.Δ. δεν αποδέχεται τις εγγυήσεις αυτές ούτε τις πιστεύει.

- Με ενοχλεί άνθρωποι που δηλώνουν προοδευτικοί να λοιδορούν τη **δωρεάν παιδεία** και να πιστεύουν ότι οι στοχευμένες παροχές σε πιο αδύναμες κοινωνικές ομάδες μπορούν να θίξουν θεσμούς, όπως αυτός. Η αναλογική ισότητα βεβαίως και επιβάλλει αυξημένες παροχές εκεί όπου υπάρχουν αυξημένες ανάγκες. Δεν μπορεί όμως σε καμία περίπτωση να θίξει θεσμούς που διαμορφώνουν συνειδήσεις και λειτουργούν εμβληματικά σε σχέση με την ισότητα πρόσβασης στη γνώση.

- **Πιστεύω στην αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος** και την ιδιαίτερη ταυτότητα κάθε σχολείου με καθοριστικό ρόλο για την τοπική αυτοδιοίκηση, την τοπική κοινωνία και τον σύλλογο γονέων. Είμαι απολύτως υπέρ της ανάγκης άμεσης χειραφέτησης και αυτονομίας του πανεπιστημίου σε σχέση με το Υπουργείο Παιδείας.

- **Δε θέλω όμως, σε σχέση με την παιδεία, η αποκέντρωση να λειτουργήσει ως αναπαραγωγή της ταξικής διαίρεσης του χώρου** προσφέροντας διαφορετικής ποιότητας εκπαίδευση σε διαφορετικές περιοχές και άρα σε διαφορετικά κοινωνικά και εισοδηματικά στρώματα.

***

Βλ. Κεφ. III, IV, VI- **Όλη μου τη ζωή ασχολούμαι με τους θεσμούς** και ξέρω καλά τι σημαίνει να υπάρχουν και να λειτουργούν **οι εγγυήσεις ενός πραγματικού κράτους δικαίου** που σέβεται την διαφάνεια, την αξιοκρατία, την ισότητα και το δικαίωμα ανάπτυξης της προσωπικότητας όλων των πολιτών. Ένα διαφανές, αποτελεσματικό, αντιγραφειοκρατικό και λειτουργικό κράτος δικαίου είναι ικανό να περιορίσει δραστικά τα διάχυτα φαινόμενα **διαφθοράς** που είναι, όπως είπαμε, φαινόμενα βαθιά κοινωνικά, αλλά και πολιτικά και θεσμικά.

Κάποιος αντιλαμβάνεται τι σημαίνει Σύνταγμα μόνο όταν θίγεται ένα σοβαρό δικαίωμά του που στην πιο ήπια εκδοχή του θα μπορούσε να είναι η απαλλοτρίωση της ιδιοκτησίας του και στην πιο ακραία του μορφή η σύλληψη και η κράτησή του, κατά παράβαση των εγγυήσεων της προσωπικής του ελευθερίας και ασφάλειας.

Θέλω συνεπώς η Ελλάδα να λειτουργεί ως κράτος δικαίου, χωρίς συμβιβασμούς και εκπτώσεις. Θεωρώ ψευδές και επικίνδυνο το δίλημμα μεταξύ ελευθερίας και ασφάλειας. Θεωρώ ότι αυτό έχει απαντηθεί προ πολλού ιστορικά μέσα από τη συνταγματική και διεθνή κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η κατοχύρωση και ο σεβασμός των ελευθεριών είναι το μόνο που προσφέρει ασφάλεια και κάθε περιορισμός του δικαιώματος στην ασφάλεια συνιστά περιορισμό της ελευθερίας. **Θέλω συνεπώς μια Ευρώπη ήπειρο της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των δικαιωμάτων και όχι μια Ευρώπη που φλερτάρει με τον περιορισμό των ιστορικών της επιτευγμάτων και χαρακτηριστικών.**

***

- **Αποδίδω ιδιαίτερη σημασία στη διαρκή αναζήτηση της ελληνικής ταυτότητας**, στον προσδιορισμό της σχέσης ελληνικότητας και οικουμενικότητας. Χαίρομαι όταν διαπιστώνω ότι η Ελλάδα είναι κάτι πολύ περισσότερο από το πληθυσμιακό και οικονομικό της μέγεθος, χάρις στην συμβολή της στο παγκόσμιο πολιτιστικό απόθεμα, χάρις στην θέση που κατέχει η Ορθοδοξία στο χριστιανικό κόσμο, χάρις στην εμπορική της ναυτιλία, στα πολλαπλά δίκτυα των αποδήμων και στην ιδιαίτερη ιστορική θέση που κατέχει στο ολυμπιακό κίνημα.

***

- **Ελπίζω και εύχομαι όταν τίθενται διλήμματα, δημοκρατικά, δικαιοκρατικά, διεθνοπολιτικά, αναπτυξιακά και κοινωνικά, να μπορώ να κάνω και εγώ ως πολίτης επιλογές που ανταποκρίνονται στις πεποιθήσεις μου:**

- Όταν οι πολίτες ζητούν επίμονα εναλλακτικές προτάσεις, αυτό που θέλουν είναι να ξέρουν ότι υπάρχει η δυνατότητα διαφορετικής προσέγγισης των προβλημάτων με αποτελεσματικό και πρακτικό τρόπο. **Για μένα η αντίθεση προς τη δημαγωγία, την απλούστευση και τον λαϊκισμό είναι η πρώτη υποχρέωση μιας σύγχρονης και υπεύθυνης πολιτικής.**

- **Οι πολίτες θέλουν να ξέρουν τις πολιτικές θέσεις μας**, όχι με την έννοια ενός αναλυτικού κυβερνητικού προγράμματος που πρέπει άλλωστε να συγκροτείται και να προσαρμόζεται διαρκώς, αλλά με την έννοια **των πολιτικών, αλλά και υποκειμενικών προϋποθέσεων** αντιμετώπισης των μεγάλων προκλήσεων της εποχής που είναι και προκλήσεις κάθε κυβερνητικής πολιτικής. Με την έννοια μιας **πολιτικής μεθόδου διακυβέρνησης** που προσεγγίζει τα προβλήματα στον πυρήνα τους και μπορεί να τα αντιμετωπίσει με

αποφασιστικότητα, αλλά και χωρίς περιττές κοινωνικές και πολιτικές τριβές και συγκρούσεις.

Για τα θέματα που θεωρώ κορυφαία παρουσιάζω εδώ τις απόψεις μου, με τη μορφή μιας μεθόδου ανάλυσης και μιας δέσμης συγκεκριμένων προτάσεων ικανών να εφαρμοστούν και να χρηματοδοτηθούν. Το καταλυτικό ερώτημα «**πού θα βρείτε τα χρήματα;**» προσπαθώ να το θέσω και να το απαντήσω με όσο γίνεται πιο συγκεκριμένο και υπεύθυνο τρόπο.

Ελπίζω οι θέσεις μου αυτές να συμβάλλουν στην τελική διαμόρφωση των θέσεων του ΠΑΣΟΚ και στο σχετικό δημόσιο διάλογο που πρέπει να είναι πάντοτε ανοιχτός, απροκατάληπτος, αλλά και όσο γίνεται πιο συγκεκριμένος.

Σχόλια: